

Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education
Editorial 2014:2 To stærke tendenser i Nordidactica – temanumre og artikler af
enkeltforskere
Torben Spanget Christensen & Peter Hobel
Nordidactica 2014:2
ISSN 2000-9879
The online version of this paper can be found at: www.kau.se/nordidactica

Nordidactica
- Journal of Humanities and Social
Science Education

2014:2

Innehållsförteckning

Nathan Moyo: <i>Nationalist historiography, Nation-state making and Secondary School History: Curriculum Policy in Zimbabwe 1980-2010</i>	1-23
Per Jarle Sætre: <i>Ivar Refsdals skoleatlas. Atlasets innhold og betydning for samtiden</i>	24-50
Øystein Lund Johannessen: <i>“It’s just very natural” – interpersonal knowledge as a didactical device in guided classroom conversations in religious education</i>	51-75
Christina Osbeck: <i>Conditions for Teaching and Learning in Religious Education – Perspectives of Teachers and Pupils at the Beginning of the 6th Grade in Sweden</i>	76-96
Evelina Möllenberg & Kristina Holmberg: <i>Drama – viktig resurs eller hämmare för undervisningen i samhällskunskap?</i>	97-115
Hans Lödén: <i>Citizenship education, national identity and political trust: The case of Sweden</i>	116-136
Arja Virta & Elina Kouki: <i>Dimensions of historical empathy in upper secondary students’ essays</i>	137-160
Kristina Ledman: <i>The Voice of History and the Message of the National Curriculum: Recontextualising History to a Pedagogic Discourse for Upper Secondary VET</i>	161-179
Patrik Johansson: <i>Att möta det förflutna i de historiska källorna. Ett utforskande av lärande och meningsskapande genom två källtolkningsuppgifter i historia</i>	180-207
Thomas Nygren, Karin Sandberg & Lotta Vikström: <i>Digitala primärkällor i historieundervisningen: En utmaning för elevers historiska tänkande och historiska empati</i>	208-245

Editorial 14:2

To stærke tendenser i Nordidactica – temanumre og artikler af enkeltforskere

Af Torben Spanget Christensen og Peter Hobel, redaktører

Det er med stor glæde, at vi kan præsentere Nordidactica nr 14:2. De enkelte artikler præsenteres til sidst i denne editorial. Men først vil vi kommentere på to markante tendenser der har vist sig i Nordidacticas udvikling.

Den ene tendens ser vi i interessen for tematiske numre, hvor der indtil nu er publiceret to, nemlig 13:1 og 14:1, og endnu to er under forberedelse. Det drejer sig hhv. om historiedidaktik i forlængelse af Nordiska historikermötet i Joensuu, Finland, august 2014 med Jan Löfström som koordinator for en redaktionel arbejdsgruppe og om religionsdidaktik i forlængelse af Nordic Conference on Religious Education afholdt i Reykjavik juni 2013 med Oddrun Marie Hovde Bråtensom koordinator.

Den anden tendens, som dette nummer er udtryk for, handler om enkeltforskernes interesse for at publicere deres forskning i Nordidactica. Denne interesse ser vi både hos PhD-stipendiater og hos etablerede forskere. I redaktionen ser vi det som meget værdifuldt, at Nordidactica både giver unge forskere mulighed for at publicere i et tidsskrift som har etablerede forskeres bevågenhed, og giver etablerede forskere mulighed for at stifte bekendtskab med hvilke nye forskningsprojekter og nye forskere, der er undervejs på feltet. Vi tror på, at tilstedeværelsen af begge grupper i tidsskriftet er med til at sætte høje krav til artiklernes videnskabelige standard.

Der er imidlertid en tredje og usynlig gruppe, som det er vigtigt at fremhæve her, og det er reviewerne. Til dette nummer har der været tyve reviewere i gang. Og de gør et fantastisk arbejde. Alle artiklerne i 14:2 har fået en særdeles kvalificeret kritik, og alle forfattere har brugt kritikken til at skrive deres artikel om! Nogle har været nødt til at omarbejde meget, andre mindre, men alligevel. Det er fascinerende som redaktør at være vidne til den seriøsitet, arbejdsomhed og kreativitet der udvises, og man tænker sig, nervøsitet for bedømmelsen koblet med en vilje til at lære af den.

Alt det her foregår på tværs af de nordiske lande, hvilket viser, at der er etableret en nordisk didaktisk platform inden for SO-området. Men det er det tankevækkende, at der ikke er en tværgående diskussion af, hvad fagdidaktik er. Denne diskussion forsøges i Danmark i projektet Sammenlignende Fagdidaktik (SFD) som har afholdt tre symposier og udgivet tre publikationer (Cursiv nr. 7, 9 og 13 - <http://edu.au.dk/forskning/publikationer/cursivskriftserie/>). Vi gjorde opmærksom herpå i vores editorial til 14:1 og vi gentager det her, fordi vi mener at det vil være en stor gevinst, hvis vi kunne etablere denne diskussion på nordisk plan også. Vi vil derfor gerne efterlyse artikler, der tematiserer, hvad fagdidaktik er.

Vi kan tilføje endnu et træk, som dog ikke kan betegnes som en tendens i Nordidacticas udvikling (endnu), men forhåbentlig bliver det, nemlig det

internationale. I dette nummer er det repræsenteret ved en meget spændende artikel af **Nathan Moyo** om læreplansudvikling i historiefaget i Zimbabwe. Nathan Moyo er lektor i Curriculum Studies ved Great Zimbabwe University og PhD Candidate ved University of Johannesburg og i øvrigt tidligere historielærer på High School i Zimbabwe. Så han er et rigtigt medlem af Nordidactica-familien. I 13:2 havde vi en artikel fra en australsk forsker fra University of Newcastle, John Robert Parkes, som dog havde en tilknytning til Umeå universitet i forvejen. Disse eksempler viser, at Nordidactica er synlig på internationalt plan, og at den nordiske fagdidaktiske platform har noget at byde på. Det kræver selvfølgelig, at vi (også) skriver på engelsk.

Der er flere indikatorer, der er vigtige for Nordidactica. En af dem er balancen mellem artikler på nordiske sprog og engelsksprogede artikler. I dette nummer er der seks engelsksprogede og fire nordisksprogede artikler. En anden er balancen mellem de nordiske lande. I 14:2 er der seks svenske, to norske, en finsk og ingen danske artikler. Til gengæld, og sådan er det ofte, når et land ikke har så mange artikler med, giver det mulighed for at finde reviewere i dette land. I 14:2 er otte reviewere danske og en international. En tredje balance er mellem fag. I 14:2 bidrager historie med fem artikler, samfundsfag og religion med hver to og geografi med en. En sidste indikator vi vil nævne er referencer mellem de enkelte numre af Nordidactica. Det kan gøres op på flere måder, men en simpel måde er at se på om der blandt referencerne i de enkelte artikler er artikler som tidligere er publiceret i Nordidactica. Vi har ikke lavet nogen optælling, men dog lagt mærke til det, hver gang vi fandt en. Og der synes at tegne sig en stigning i den type af referencer, hvilket indikerer, at Nordidactica ikke kun er et sted hvor forskere publicerer deres artikler, men også en sted hvor de orienterer sig om forskningsresultater.

Ud over **Nathan Moyos** artikel som allerede er introduceret rummer 14:2 følgende artikler.

Per Jarle Sætre undersøger i sin artikel et historisk norsk læremiddel i geografi, Ivar Refdals skoleatlas. Atlaset var det mest udbredte og betydningsfulde atlas i det 20. århundrede, både for geografifaget og for nordmændenes billede af deres land.

Oystein Lund Johannesen ser i sin artikel "It's just very natural" – interpersonal knowledge as a didactical device in guided classroom conversations in religious education på forholdet mellem religionslæreres professionelle kundskab og deres forsøg på at etablere balance mellem inklusion og produktiv læring i deres klasseundervisning. Han gennemfører sin undersøgelse på grundlag af empirisk data fra tidligere undersøgelser og data, han selv har genereret i et casebaseret feltarbejde.

Christina Osbeck præsenterer i sin artikel "Conditions for Teaching and Learning Religious Education (RE) – Perspectives of Teachers and Pupils at the Beginning of the 6th Grade in Sweden" empiriske fund fra interview med religionslærere og en spørgeskemaundersøgelse blandt deres elever. Undersøgelsen fokuserer på sammenhængen mellem lærerens mål (interview) og elevernes forståelse.

I deres artikel "Drama – viktig resurs eller hämmare för undervisningen i samhällskunskap?" undersøger **Evelina Möllenberg** og **Kristina Holmberg** mulighederne for at bruge drama i samfundsfagsundervisningen, og de finder, at

drama kan være en værdifuld ressource i undervisningen, men også, at der opstår vanskeligheder, når elevernes standpunkt skal bedømmes.

Hans Löden diskuterer i sin artikel "Citizenship education, national identity and political trust: The case of Sweden" problematikken omkring globalisering og national identitet i tilknytning til undervisningen i medborgerskab (citizenship education) og holder denne diskussion op imod de senere års klasserumsforskning i medborgerskabsundervisning i Sverige. Artiklen giver således også et vigtigt overblik over denne forskning.

Arja Virta og Elina Kouki undersøger i deres artikel "Dimensions of historical empathy in upper secondary students' essays" finske gymnasieelevers historiske empati på grundlag af skriftlige opgaver om de finske børn, der blev sendt til Sverige under 2. verdenskrig. Undersøgelsen finder, at eleverne er bedre i stand til tage forskellige aktør-perspektiver, end de er til at forstå den historiske kontekst. Den viser også, at mange elever har svært ved at forholde sig analytisk distanceret til de affektive aspekter, der knytter sig til den historiske begivenhed.

Kristina Ledman problematiserer i sin artikel "The Voice of History and the Message of National Curriculum: Recontextualizing History to a Pedagogic Discourse for Upper Secondary VET" både indhold og struktur i historielæreplanen for elever på yrkesgymnasium. Ledman undersøger de diskurser, der var i spil op til vedtagelsen af læreplanen og konkluderer, at den dominerende liberal-konservative diskurs har sat sig igennem i læreplanerne. Den har iflg. Ledman et stærkt fokus på generelle færdigheder og samtidshistorie.

Patrik Johansson undersøger i sin artikel "Att möta det förflutna i de historiska källorna. Ett utforskande av lärande och meningsskapande genom två källtolkningsuppgifter i historia", hvordan gymnasieelever konstruerer mening når de i grupper arbejder med primære kilder. Johansson benytter sig af konversationsanalyse og fokuserer på tre kritiske aspekter: et temporalt aspekt, et humanaspekt og et kontekstuel aspekt. Han finder at eleverne kun til dels mestre analysen af primærkilder i de tre aspekter, og han opstiller den tese, at skolekulturen kan være en del af forklaringen, fordi den kan have tendens til at efterspørge 'korrekte svar' frem for fortolkningsarbejde.

Thomas Nygren, Karin Sandberg og Lotta Vikström undersøger i deres artikel "Digitala primärkällor i historieundervisningen: En utmaning för elevers historiska tänkande och historiska empati" 110 svenske gymnasieelevers brug af en historisk database (Demografiska Databasen, DDB), som er designet til forskningsformål. Forfatterne har tidligere vist, at med et gennemtænkt undervisningsdesign, kan databasen anvendes i undervisningen. Formålet med den undersøgelse, der præsenteres i artiklen, er at analysere, hvordan eleverne opfatter brug af DDB i undervisningen, og om de er i stand til at anvende historisk tænkning og historisk empati, når de skriver historiske tekster og laver historiske præsentationer. Deres resultater peger på tekniske problemer og problemer med kontekstualisering af historiske begivenheder. Men især de ældste studenter er interesserede i at benytte primærkilder (digitalt) og viser også evne til historisk tænkning og historisk empati.